

РЕЦЕНЗИЯ

от

доц. д-р Ермила Швайцер

НМА „Проф. Панчо Владигеров“

за

дисертационния труд на

Ванг Йе

докторант редовна форма на обучение,

докторска програма „Музикознание и музикално изкуство“

към катедра „Класическо и поп и джаз изпълнителско изкуство“

при АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив,

с научен ръководител: проф. д-р Тони Шекерджиева

„Сравнителен анализ на Пекинската опера дзиндзю и италианската опера“

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“,

направление 8.3. Музикално и танцово изкуство

Биографични данни: Ванг Йе е баритон, който придобива бакалавърска степен по Вокална музика и пеене от Университет Чюанджоу, Китай (2006-2010), магистърска степен по Оперно пеене от Музикална консерватория Джовани Батиста Перголези, Фермо, Италия (2011-2015) и постъпва в докторската програма по Класическо пеене в АМТИИ Пловдив, през 2018 г., чиито резултат е представеният ни дисертационен труд. В кратката биографична справка са изброени многобройни участия на докторанта по време на неговото следване в Италия и България в концерти и спектакли, както и няколко престижни награди от конкурси – международен вокален конкурс Anita Cerquetti (2017), международен вокален конкурс Монтефано (2018), международен конкурс за музиканти Pietro Argento (2018), печели златен медал на фестивала на Славянските вокални творби в България (2019) и първо място в групата Bel Canto на международния вокален конкурс Euterpe в Италия (2019). Тези факти от творческата дейност на Ванг Йе доказват желанието и амбицията му, да се развива и усъвършенства в областта на класическото пеене, а това, според мен, съчетано с произхода му, довежда

до логичния избор на темата на дисертационния труд – сравнителен анализ на Пекинската опера дзиндзю и италианската опера, които са разгледани от автора в различни перспективи.

Дисертационният труд „Сравнителен анализ на Пекинската опера дзиндзю и италианската опера“ е структуриран в увод, четири глави, заключение, литература, включваща 30 заглавия на източни езици, 7 заглавия на английски и италиански, 1 заглавие на български и приложения. Общият обем е 176 стр.

В **увода** са посочени основната цел, причините за избора на темата, методи, структура и очаквани резултати на изследването: *„Настоящият текст представлява сравнителен анализ на две емблематични за Източната и Западна култура опери – Пекинската и италианската опера. Тук се проследява произходът и развитието им в контекста на историческите, културните и философски различия, типични за мястото на тяхната поява. Анализират се и се сравняват структурата на сюжетите в Пекинската и италианската опера и художествените образи, както и спецификата на музиката и вокалното изпълнение в тях.“* (стр.4).

В **първата глава** авторът прави исторически преглед и анализ на възникването и развитието на Пекинската и италианската опери. Събрана е голямо количество информация за появата на първи музикално-театрални постановки в Китай, като първа писмена следа за съществуването на предшественика на Пекинската опера - Кун опера се появява в годините 1600-1620. Следва хронологично проследяване на развитието на това изкуство, до достигане на апогея му в края на XIX и началото на XX в. Представени са биографиите на четири много значими творци, чиито имена са свързани с процъфтяването на изкуството на Пекинската опера – Мей Ланфан, Чън Йенчиу, Сюн Хуейшън и Шан Сяююн. Следва исторически преглед на операта в Италия от времето на нейното възникване по времето на Ренесанса, разгледани са накратко значими композитори, чието творчество е свързано с по-нататъшното развитие на оперното изкуство – Алесандро Скарлати, Джоакино Росини, Гаetano Доницети, Винченцо Белини, Джузепе Верди, Джакомо Пучини, чак до композитори от XX в. – Волф-Ферари, Респиги и др.

Във **втората глава** се прави сравнителен анализ на две конкретни творби, авторът ги определя като характерни произведения на Пекинската и италианската опери – „Пияната конкубина“ и „Мадам Бъттерфлай“, като се сравняват сюжета,

художествените образи, сценичното изкуство и музиката. Сравнението води дисертанта до извода, че *„...историята на италианската опера е история на развитието и израстването на композиторите, докато Пекинската опера може да се разглежда като история на развитието на актьорите.“* (стр.24).

Третата глава е централна за изследването и представлява задълбочен сравнителен анализ между двете музикално-драматични изкуства – Пекинска опера и италианска опера. Първата база за сравнение е културната ситуация при зараждането им. Операта в Китай, според автора, е неразривно свързана с класическите естетически принципи и демонстрира диалектическите философски идеи на *„абстрактно и реално“*, *„твърдост и мекота“* и *„плътност и лекота“* (стр.25). Стремещът в италианското оперно-драматично изкуство има друга отправна точка – в него *„...се обръща по-голямо внимание на възпроизвеждането и имитацията на обективния свят“* (стр.26).

Втори сравнителен критерий са философските концепции, върху които стъпват двете изкуства. Според автора, много характерно за китайското философско мислене е фокусът да бъде върху целостта – *„единството в дуализма, противопоставянето в единството, да осъзнаят дълбоката интеграция на двете, взаимното им допълване, да осигурят балансирано развитие и да преследват хармония и единство“* (стр.27). Западната философска концепция, обратно на това, *„поставя по-голям акцент върху дуалистичното опозиционно съзнание, човек и природа, дух и материя, субект и обект, тя разделя света на две, с ясни граници, подчертавайки силно противопоставянето и съжителството им.“*(стр.27).

Следващият критерий за сравнение са изразните форми. Авторът стига до заключението, че Пекинската опера е *„единство на песен и танц“*, представяно от един артист, с елементарен акомпанимент, докато в италианската опера има комбинация от вокална и инструментална музика, съчетана с визуални сценични изпълнения, сценография, декори и костюми, което представлява съществена разлика.

Друго съществено различие дисертантът установява в начинът на композиране на музиката – в Пекинската опера музиката се предава *„с устни обяснения и показване на елементи“* (стр. 30), без да има определен автор. В европейската традиция композиторът е този, който определя до най-малкия детайл цялата партитура на спектакъла.

По отношение на вокалните партии, за Пекинската опера е характерно разделянето им не по обхвата на вокалния им диапазон, а по характера на ролята – мъжки, женски, рисувани, комедианти и пр.

Особено интересни и приносни за изследването, според мен, са наблюденията на автора върху общите и различните аспекти във вокалното изпълнение, тъй като той самият е професионален певец. Сравнението на начина на дишане, фониране, използване на истински глас и фалцет и смесването им, са обстойно разгледани и обяснени.

Следващата съществена разлика, която авторът разглежда, е по отношение на сюжета и драматичната структура. Докато в Пекинската опера двигател на действието е актьорът, който чрез специфични техники и схематични движения и пози изразява моментни душевни състояния, италианската опера наследява традиционната концепция, характерна за античното драматично изкуство, за която сюжетът е ходът на събитията, цялостното разгръщане на историята – въвеждане на конфликтна ситуация и нейната развързка.

В отделна подточка (3.5) дисертантът сравнява начините на унаследяване и преподаване на оперното изкуство в двете различни култури. Подробно е разгледана китайската музикално-образователна традиция, както и италианската такава, от древността до наши дни, като авторът стига до заключението, че общото за двете системи е успешното използване на формата „учител – ученик“. (стр.41).

В четвъртата глава авторът разглежда ситуирането на оперното изкуство в епохата на съвременните технологии. Според него, филмирането на оперни спектакли и стриймването им на живо е един от начините, които допринасят за съхранението на това изкуство и запознаването на по-широк кръг от зрители с него, извън оперните театри. Дисертантът подчертава и ролята на интернет, като определя като безспорно предимство *„...преодоляването на ограниченията на времето и пространството, което позволява на публиката да напусне аудиторията и активно да наблюдава думите и делата на актьорите от близко разстояние, породено от бързото развитие на технологиите.“* (стр.44).

Дисертантът анализира и т.нар. „идея за удобство и придружителност“, когато става дума за оперно изкуство в съвременното. Става дума за възможността да се проследи оперен спектакъл по радио, телевизия и всякакъв вид мобилно устройство по всяко време, на всяко място.

В заключението са направени изводи в подкрепа на тезата, че изследването на сходствата и различията между двете сценични изкуства ще допринесе за популяризирането им и ще насърчи обмена между двете култури, както на академично, така и на по-широко социо-културно ниво. А следният извод би могъл да бъде отправна точка за по-нататъшни научни разработки: *„Пекинската опера изразява фината, евфемистична и импровизационна естетика, така присъща за ориенталците, в противоположност на италианската опера, която изразява естетиката на съвършенството и реализма.“* (стр.48)

Посочени са три приноса на дисертационния труд, които изцяло подкрепям. Авторът изразява надежда, че изследването му ще разшири познанието за двата вида оперно изкуство и ще допринесе и за по-доброто разбиране на двете култури като цяло.

Дисертационният труд на Ванг Йе е историко-сравнително научно изследване, със задълбочено отношение към разглежданата проблематика, подробни анализи и логично формулирани изводи. Поздравявам автора и научния му ръководител – проф. д-р Тони Шекерджиева-Новак и убедено предлагам на уважаемото Научно жури да присъди на Ванг Йе научно образователната степен „доктор“ по професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“.

София, 20.11.2022

доц. д-р Ермила Швайцер